

İHTİYOLAJİ

BİY 490 BALIK BİLİMİ

4.HAFTA

Genelde vücut şekli bakımından diğer canlılarda görülmeyen şekilde, çok çeşitlilik gösteren balıklar, aynı ailenin bireyleri olması durumunda benzerlik gösterirler. Bunun dışında **sazan balığı**, **yayın balığı**, **yılan balığı** ve **vatoz balığı** hiçbir zaman birbirlerine benzemedikleri gibi, bir deniz ejderi denen ve onun yakın bir akrabası denizati, **deniz iğnesi** denilen formlar bir balığı andırmazlar.

Bunun dışında, özellikle denizlerde, yüzeyde yaşayan (pelajik) formların yanında, dip balıkları ve derin deniz balıkları birbirleriyle karşılaştırıldıklarında, bu farklılıkları daha da belirli bir şekilde görmek mümkündür. Balıkların yapısında, yaşadıkları çevreye uygun olarak meydana gelen farklılaşmalarda gözlenir. Örneğin yılan balıkları tatlı sularda nehir ve göllerin çevre duvarları içindeki oyuk ve deliklere arka arka girerek önlerinden geçen küçük balık ve kurbağaları kolaylıkla avlarlar. Bunun için de böyle bir ortama uyma zorunda bulduklarından şekilleri de bu davranışlarına en uygun olduğu sanılan yılanvari bir gelişme göstermiş olmalıdır. Bazıları yanlardan yassılaştırmışlardır. Dil balıklarında olduğu

gibi. Bazı balıklar da sırt-karın istikametinde basık bir şekil almışlardır. Örneğin denizlerde yaşayan vatoz balığı gibi. Vatoz balığı sırt-karın istikametinde yassı bir şekil almış olup. kuyruğunun ortalarına rastlayan yerde, yukarı doğru dikey olarak duran bir zehir iğnesi taşır. Bu balık istirahat hâlinde iken zeminde özellikle plaj bölgelerinde veya daha derince sularda kum altında 5-10 cm derinlikte yatar. Üzerine basılırsa veya bir düşmanı ile karşılaşarsa kuyruğundaki zehir dikenini ile karşı koyar. O hâlde bu balık da avını kum altında yatarak beklediği için, vücut şekli böyle bir hayat ortamına (habitata) uygun olarak gelişmiştir.

Hepimizin bildiği gibi, pelajik balıkların bir çoğu füze şeklini (iğ şekli) almışlardır. Bunlara örnek olarak ton balığı; palamut ve torik balıkları; uskumru ve kolyozlar gösterilebilir. Böyle balıklar hayatlarını yüksek su içinde rahatlıkla sürdürebilirler. Süratli hareket etme yetenekleri bulunduğu için avlarını kolaylıkla yakalarlar. Kuşkusuz, bu arada balıkların baş ve kuyruk yapıları da hareket yetenekleri ile orantılı ve ortama en iyi uyum sağlayabilecek şekilde gelişme gösterir. Bundan başka, aynı amaç doğrultusunda gözlerin büyüklüğü ve solungaç kapağı, ağız ve burun yapısının şekil ve büyüklükleri de bu ortama

uyuma ve böyle bir ortamda esas amacına ulaşma doğrultusunda (av bulma ve yakalama) gelişme gösterecektir. Balıklarda yüzgeçlerin durumu, pulların yapısı, dağılışı ve büyüklükleri de duyulan gereksinime cevap verebilecek şekilde ve uygun oranda gelişir. Bu sebeple, bazı balıklarda pul da bulunmayabilir. Örneğin, yayın balığı. Nihayet, balıkların çok değişken renklerinin de hayatlarını kolaylaştırmada önemli bir faktör olduğu söylenebilir. Bu renkler bazen avlarını yakalamada onlara büyük bir kolaylık sağladığı gibi, bazen de düşmanlarını korkutmaya yararlar.